

an in het be-
teraden (waar
van mannen,
rnesels, d.w.z.
en en verant-
en, ook hierin
en (let op de
briefje:

15 Dec. 1951.

D. Feenstra,
K. Z.-H.

swijk Z.-H., in
andag 10 De-
zen, dat zij, ge-
van de Geref.
in de huidige
abt, zoals deze
ergegaan.
oor de Kerke-
ens voornoem-
deeld, wordt U
esteld.

ik van Rijswijk,
R. PUT, Scriba.

ig opgeheven?

gehandhaafd?

den. Wat zin,
en de mensen?
shorsingswaar-
in grove open-
nardig. In het
t bidden, waar-
ich bekeert, of
aer van deze

lig, dan is er
heeft men dat
uren. En dan

uatie niet
dan mededeel-
de situatie,
zien het thans
arom dan niet
en en ge-

na geleerd: br-
pen vallen niet
zijn niet meer
iet teruggeno-

Want gesteld
des neen; hij is
adt aan Schrift,
genover wie de
le meest brute
s: schulderken-
Feenstra, wilt
recht vergeven,
plaats nemen?
n de voor-
a a d eenvou-

't woord.

ganda had ge-
ng in de buurt.
an grote waar-
eft, wordt des
ipungs. Hoewel
een plaatselijk
t men hier tot
tsen gaande is.
ten in de jeep,
ugkwam, sprak
de guru was.
mensen uit het
soek, de rimb-
t) verteld had.
het vraag, niet
over onze ver-
an Paulus, dat
gehele wereld"
t (Rom. 1:8;
e daaraan den-
betekenis,
zo graag chris-
Dat wil geen
christen te zijn
opkomen, maar
en worden een
verbonden aan
Gal. 4:26). En,

Rijswijk, Z.-H., 28 Maart 1952.

Aan de Raad van de (zich noemende)
Gereformeerde Kerk te Rijswijk Z.-H.

Geachte Broeders,

Uw schrijven van 15 December 1951 mocht ik in goede
orde ontvangen. De bedoeling daarvan kan ik tot op
zekere hoogte waarden, wanneer ik n.l. naar het oor-
deel der liefde aanneem, dat U daarmee wilt te kennen
geven een gevoel van schuldbesef over het in 1944 door
U in de zaak der Gereformeerde Kerk alhier jegens mij
begane onrecht. Echter bedroeft het mij en velen met
mij, dat genoemd schrijven blijft geeft van een radicaal
onjuiste visie op de kerkelijke stand van zaken.

Omdat ik in deze mijn verantwoordelijkheid jegens U
versta, mede in het voorkómen bij U van verkeerde con-
clusies welke een stilzwijgen mijnerzijds op Uw schrijven
mogelijk zou veroorzaken, wil ik kortelijk aangeven hoe
de situatie heden ligt, in de hoop, dat U deze dingen
naar het heilig recht des Heren zult willen overwegen
en ter harte nemen in woord en daad.

In de jaren 1944 en volgende zijn door de meerdere
vergaderingen de vele U bekende tuchtmaatregelen ge-
nomen na de leeruitspraken, die oorzaak waren van on-
enigheid en verwarring. De verantwoordelijkheid hier-
voor berust bij de plaatselijke kerken, die deze meerdere
vergaderingen als haar lasthebbers hadden aangesteld
en de onwettige overschrijding harer last niet als geldig
mochten aannemen. Blijkens art. 31 K.O. zijn de kerken
immers verplicht om geldige besluiten voor vast en bon-
dig te houden, doch blijkens het „tenzij“ in genoemd ar-
tikel zijn zij evenzeer verplicht aan ongeldige besluiten
alle rechtskracht te ontzeggen door de nietigheid der
besluiten te constateren. Deze verplichting is door U niet
nageleefd. Immers U hebt genoemde tuchtbesluiten, tot
het nemen waarvan de synodes onbevoegd waren — niet
alleen volgens de Schrift die geen ambtelijke macht van
synodes kent, doch ook volgens de duidelijke bepalingen
van Belijdenis en Kerkenorde (hetgeen zelfs de wereld-
lijke rechters in Nederland vrijwel unaniem hebben uit-
gesproken door te ontkennen, dat de synode tot het we-
zen van de kerk behoort) — en die dus onverbindend,
ongeldig waren, als verbindend, geldig aan de kerk willen
opleggen. Gode zij dank hebt U dit gelukkig niet geldig
kunnen doen. Een aantal leden der Gereformeerde Ker-
ken hebben zich tijdig van de door U besloten (ongel-
dige) bindingen vrijgemaakt en zijn daarmee leden ge-
bleven van de Gereformeerde Kerk, terwijl U door de
ongeldige besluiten in te voeren een nieuwe (kerk)ge-
meenschap hebt gesticht op nieuwe grondslag, hetgeen
zelfs door de burgerlijke overheid te constateren is, in-

dien de stukken op tafel zouden komen.

In dit licht gezien is Uw gehele actie van thans zin-
loos en misleidend. Zinloos, omdat in de Gereformeerde
Kerk, waarvan ik voor en ná 1944 lid was en ben ge-
bleven, mijn schorsing van Uwentwege nimmer als gel-
dig is aanvaard en voor deze kerk van een opheffing
dus geen sprake kan zijn. Misleidend, omdat hierdoor aan
het kerkvolk wordt gesuggereerd, dat U bevoegd zoudt
zijn als voortzetting van de Gereformeerde Kerk over
mijn schorsing te oordelen, terwijl U toch slechts als
kerkeraad van een andere (kerk)gemeenschap dan die
van de Gereformeerde Kerk een oordeel hebt uitgespro-
ken en hebt kunnen uitspreken. Deze Kerk is toch daar
waar de oude grondslagen gevonden worden en niet bij
hen, die formules in strijd daarmee voor zich als bin-
dend hebben aanvaard, ook al zijn zij numeriek in de
meerderheid.

Tenslotte betreurt ik het, nog afgezien van Uw ver-
keerde uitgangspunt, dat U niet hebt kunnen komen tot
een openlijke belijdenis van Uw zonden van April 1944,
doch — naar ik uit Uw woorden moet aannemen — Uw
toevlucht hebt gezocht tot een formulering, die beoogt
Uw prestige te redden.

Broeders, wilt deze zaak ernstig overwegen. Ik ben
mij ervan bewust het conflict hier scherp te hebben ge-
steld. Niet uit lust om te wonden, doch om te genezen
in de weg van het recht, dat toch zeker in de kerk des
Herens gevonden en beoefend moet worden. Alleen in
deze weg, en niet in die van een tolerantie van wat U
blijkens de door U aanvaarde synodebesluiten als zonden
behoort te zien, zal ware vereniging niet alleen mogelijk
en geoorloofd, doch ook naar Gods wil geboden zijn. En
deze weg is geen andere dan terugkeer tot de Gerefor-
meerde Kerk in vrijmaking van de zondige besluiten van
de synodes van 1939—1943 en volgende.

Geve de Here U Zijn onmisbare zegen in het overwe-
gen van deze zaak.

Een afschrift van dit schrijven deed ik ter inlichting
aan Uw zusterkerk te 's-Gravenhage-Zuid toekomen, die
mede schuldig is aan het nemen van mijn schorsingsbe-
sluit.

Hoogachtend,

(w. g.) P. D. FEENSTRA.

We voegen hieraan niets toe.

Hoe ver kan de kerkpolitiek een gemeente doen
afdriven.

Ik heb van Rijswijk en Den Haag-Zuid in 't ver-
leden andere dingen gezien. Eheu, quantum mutatae
ab illis!

P. D.

Prof. Holwerda als profeet gedetailleerd?

Dat is de ontstellende conclusie, die de Heer E.
van Ruller, Hoofdredacteur van de Nieuwe Provin-
ciale Groninger Courant trekt, als hij bij de baar van
Prof. Holwerda diens levensgang overziet en van dit
zijn overzicht rekenschap geeft in zijn „Weekend“
van Zaterdag 13 Mei 1952. Een ontstellende conclusie
inderdaad. De Heilige Schrift laat ons zeer duidelijk
weten, hoezeer over 'n profeet die deraileert, 't onge-
noegen Gods gaande wordt gemaakt. De profeet, die
tegen zijn instructies in bij een „collega“ op bezoek
ging, nadat hij Gods woord aan Jerobeam had over-
gebracht, werd door een leeuw verslagen. Een andere
profeet, die weigerde zijn ambtgenoot toe te takelen,
hoewel dat bevel Gods was, onderging hetzelfde lot.
Prof. Holwerda als profeet gedetailleerd, dat bete-
kent — waarom het te verbloemen — dat de heer
van Ruller het over Holwerda uitgesproken afzet-
tingsvonnis nu serieus genomen wil zien: serieus in
de zin, waarin de Dordtse Canones het woord gebrui-
ken, als zij zeggen, dat degenen die door het evange-
lie geroepen worden serio, serieus, ernstig, welgemeend
geroepen worden. Holwerda serieus, ernstig geschorst.
Zijn schorsingsvonnis is niet een menselijk, maar een
Goddelijk oordeel. Nogmaals: het heeft geen zin te

verbloemen, dat dit de betekenis is van de conclusie,
waartoe de heer van Ruller gekomen is. Het is de
naakte werkelijkheid van zijn mening die uit zijn
„Weekend“ spreekt, hoe sereen het ook is gesteld, en
hoezeer van Ruller ook verzekert, dat in dit alles zijn
waardering voor Holwerda ongerept is gebleven. Let
wel: „in dit alles“ is juist begrepen dat profetische
deraillement! Ondanks dat bleef de waardering van
de heer van Ruller ongerept. Maar hij en wij hebben
toch zeker te maken met de vraag of de waardering
van de Zender der profeten ongerept blijft ten aan-
zien van een gedetailleerde gezondene. En passant
wordt ook even uitgesproken, dat het schorsingsvon-
nis van Schilder niet te handhaven valt. Immers ver-
zekert de heer van R.: „Schilder bleef in de oude
reformatische lijn.“ Zulks in tegenstelling met Hol-
werda, wiens lijn afgebogen is naar het piëtisme!
Daarin ziet de heer van R. juist Holwerda's profet-
isch deraillement.

Hoort toe, hoe de heer van Ruller dit voor Hol-
werda vernietigende oordeel formuleert. Hij stelt, dat
Holwerda aanvankelijk zijn profetisch charisma goed
heeft gebruikt. Van Ruller heeft dit zelf kunnen con-
stateren uit menige prediking, die hij van de Amers-

PREDIKING DER HEILSGESCHIEDENIS.

De ervaring leert ons, dat de prediking over his-
torische teksten dikwijls neiging vertoont, resultaten
van zielkunde, beschrijving van „zielsgestalten“ te
geven, typen van godsvrucht te tekenen, illustraties
bij de ons bekende „leer des heils“.

De prediker moet begrijpen, dat bij elken historischen
tekst het abc voor de methode eener gehoorzame bedie-
ning des Woords dit is: den tekst (als hij historisch is)
te bezien in onmiddellijk verband met EEN algemeen
gedachtenschema; n.l. de eenigheid der heilsgeschiede-
nis, de eenheid van Gods ééne zelfopenbaring in den
Logos.

Een preek over een „historische stof“ is dan alleen
préék, als zij Gods werk van zelfopenbaring ter ver-
lossing in Christus aanwijst, gelijk dat werk voortge-
schreden is tot op dat bepaalde „tijdsgericht“, waarin
de tekst ons inleidt en wanneer zij dat „bepaalde punt“
van ontwikkeling van Gods werk in verband zet met
heel de „lijn“ van dit werk. (Al de eeuwen, al de
Schriften door). K. S.

foortse dienaar des Woords heeft mogen horen. „Pro-
fetic“, zo zegt van R., „is het woord Gods spreken,
hoe of de omstandigheden zich dan ook voor doen.
Holwerda deed dit, hoe of hij dan ook kwam te staan.“
Dit Holwerda uit zijn Amersfoortse periode erende
oordeel baseert hij op het feit, dat Holwerda eens ge-
zegd heeft: „Gelooven, dat is als de menschen je alles
ontnemen, vast overtuigd zijn van de belofte Gods, en
daaruit dan ook leven“. Maar na dit erende oordeel
komt het volgende uit de pen van de heer van R.:
„Toch blijft een analyse van Holwerda uitermate
moeilijk. Naar mijn mening is hij aan zijn oorspron-
kelijk uitgangspunt niet trouw gebleven. In de loop
der jaren, in de bewogen jaren van de oorlog en van
de kerkelijke strijd, sloeg hij om. Hij werd v a n
de objectivist de subjectivist (ik spatieer, v. d. S.), van de voorwerpelijke de onder-
werpelijke. Hij heeft de spanning van de profeet niet
kunnen verdragen. De omstandigheden hebben hem
overwonnen.“

Nu moet je niet altijd elk woord van een scribent
op een goudschaaltje wegen. Het is te vergeven als
eens ergens ter typering een term wordt gebruikt, die
op de keper beschouwd onjuist is, maar toch in het
verband waarin hij voorkomt, en om het doorgaande
gebruik dat er van gemaakt wordt wel duidelijk is.
Zo heeft het op zichzelf niet al te zeer te veront-
rusten, dat voor die door de heer van R. geconstrueerde
eerste periode van Holwerda's ambtsdienst de term
objectivist als kwalificatie wordt gebruikt. Ofschoon
iemand, die Holwerda wil eren dan toch wel moet be-
denken, dat onze overleden broeder die term ter kwa-
lificatie van zijn ambtsdienst, indien zij serieus be-
doeld ware, zou hebben gehaat. Hij haatte trouwens
heel de problematiek die als vraagstelling opwerpt:
moet de prediking onderwerpelijk of voorwerpelijk
zijn. Hij moest ook niets hebben van een evenwichts-
constructie tussen die twee. Hij wilde niet een
stukje voorwerpelijkheid en een stukje onderwer-
pelijkheid. Het was immers zijn Schriftuurlijke over-
tuiging, dat waarachtige bediening van Gods woord,
van begin tot eind Schriftontsluiting moet zijn voor
de gemeente des Heren. Niet een stukje uiteenzetting
en een stukje toepassing, maar van begin tot eind
Schriftopening voor het volk Gods. Schriftopening die
die naam verdient spreekt daarom van het begin tot
het eind het horende „subject“ aan. Hoe zou het an-
ders kunnen, daar immers Gods beloften, die met be-
vel van geloof en bekering tot ons komen, altijd aan
de gemeente en daarin aan alle leden der gemeente

onder woorden bracht, toen hij tot zijn kampingbe-
woners zei: „Deze tuan hóort bij ons.“

Bij Limau ben ik in een rivierte gevallen (geen
mens was er bij) en in Maraboh ben ik door een zeer
wrakke vloer gezakt en heb ik op pepermuntjes ge-
tracteerd, maar een maand later sprak ik iemand uit
Darit (82 km daar vandaan) en ze wist het me te
vertellen!

Soms word ik uitgenodigd bij officiële gelegenheden.
De Indonesiërs zijn verzot op redevoeringen. Op een
ouderavond van de Lagere School werden maar even-
tjes 23 speeches afgelezen. En vaak mooi, hoor!
Ik knijp 'm dan als een dief, want ik weet, dat ik ook
zal moeten spreken. Meestal eerst de voorzitter, dan
de hoogste autoriteit, dan de „tuan“. Zó heb ik ook
wel eens onze doelstelling naar voren mogen brengen.
En dan blijven de reacties heus niet uit. Niet op die
avond, maar later. En dan kunnen we zien, hoe er
van ons belijden iets uitgaat: het wekt verzet, maar
veroorzaakt ook toenadering. Misschien straks haat
— en broederschap. En beide horen bij het komen
van het Koninkrijk der hemelen.

En heerlijk is het voor ons, die hier zijn, te weten,
dat zovelen in het vaderland met ons meeleven en
..... mee-bidden.

Tot een volgend maal, misschien, *abraham shirwini*
nan law tollaji nan vrad ab nan "hondoo" ind ravel
Ngabang, Dec. '51. *ind "hondoo" W. J. P. MOERKOERT.*

zijn geadresseerd. Van objectivisme in de echte betekenis van het woord, was Holwerda steeds een even verklaarde vijand als van het subjectivisme.

Maar goed: op zichzelf hoeft over die term: objectivist niet zo hard gevallen te worden. Doch uit het vervolg van het „Weekend” van de heer van R. blijkt wel, dat hij het woord objectivist serieuzer bedoelt, dan eerst schijnen kan. Immers verwijt hij Holwerda een afbuigen naar de pietistische lijn die tenslotte eindigen moet in alleen maar aandacht hebben voor de ziel. Dat doet de suggestie aan de hand, alsof Holwerda in die door van R. geconstrueerde eerste periode zich toch inderdaad bezondigd heeft aan het „objectief” uitstellen van de geloofsinhoud, terwijl dan later het persoonlijke element zou zijn gaan domineren. Reeds eerder heeft een scribent verzucht: Geef mij de heilshistorische Holwerda maar, die was altijd nog beter dan de tegenwoordige exemplarische. De werkelijkheid was bij Holwerda echter geheel anders. Altijd heeft Holwerda het woord bediend met het oog op de concrete situatie en de concrete behoeften van de gemeente. Maar velen die hem eerst waardeerden gaven hem later niet thuis toen hij het kerkverval in eigen kring scherp ging belichten vanuit de Schriften. Toen heette hij plotseling exemplarisch, maar hij bleef heel gewoon die hij was.

Haasten we ons echter het bewijs te horen dat de Heer van R. voor deze conclusie: „Holwerda werd eerst objectivist, daarna subjectivist” geeft. Hier is het:

„De kerk was voor hem”, in zijn latere periode, „het een en het al. Toen naar zijn inzicht de kerk werd aangetast, heeft hij de kerk tot het absolute verheven. Van haar zag hij geen zonde meer, nadat zij door nieuwe reformatie tot vrijmaking was gekomen. De kerk had de waarheid en via het ambt werd deze waarheid in de wereld verkondigd. In zijn latere tijd heeft Holwerda niet duidelijk meer gezien, dat Gods schepping rijker was dan de formatie van de kerk en dat de andere levensgebieden eveneens een taak hadden te vervullen. Hij ging verder dan zijn collega Schilder, verwierp alle onderscheiding in terreinen en trok alles samen op de kerk.” Even verder:

„Schilder heeft Holwerda niet willen volgen. Tussen hem en Holwerda lagen zeer duidelijke verschillen. Schilder bleef in de oude reformatorische lijn. De lijn van Holwerda buigt af naar het pietisme, waarin men uiteindelijk alleen de kerk maar meer ziet en ten allerleste alleen de ziel maar meer ziet. Die lijn is niet meer klassiek gereformeerd”.

Ziedaar het bewijs voor Holwerda's subjectivisme!

Hij zag alleen de kerk nog maar en dat is pietistisch en leidt uiteindelijk tot het alleen maar zien van de ziel.

Wat is nu het ontstellende van zulk een geschrift bij de baar van Holwerda? Dat het formidabel dom is? Want dat is het inderdaad! Holwerda zou van de vrijgemaakte kerken geen zonde meer hebben gezien! Hebt u ooit gehoord, dat het pietisme alleen de kerk maar meer ziet? Ik heb altijd gehoord, dat het van de kerk niets, maar dan ook helemaal niets ziet. En laten we eens aannemen, dat Holwerda alle Christelijke actie wilde onderbrengen in de activiteit van de kerk — des neen! — dan wilde hij toch maar Christelijke actie. Ik heb altijd gehoord, dat christelijke actie in de hier bedoelde zin ook zeer onpietistisch is. Zijn de Rooms-pietisten, omdat ze alles kerkelijk maken? Dom die het beweert. En als iemand Holwerda een Rooms kerkbegrip aanwrijft en dan concludeert: derhalve boog hij af naar de pietistische lijn, begaat hij een niet minder grote domheid. Rome maakt alles kerkelijk. Is Rome daarom geëindigd met ten leste alleen maar meer de ziel te zien? Formidabele onzin beweert de man die dat zou neerschrijven. Maar de heer van R., die Holwerda een Rooms kerkbegrip aanwrijft, zegt: de man moet eindigen met ten allerleste alleen maar meer de ziel te zien. Dom is het ook juist ten aanzien van de kerk een tegenstelling te construeren tussen K. S. en Holwerda. Als er tussen hen discrepanties waren dan zeker niet daar!

Ik vraag weer: wat is het ontstellende in dit geschrift van de Heer van R.? De domheid ervan?

Het is niet kwalijk te nemen als iemand, geroepen om binnen enkele dagen een artikel te schrijven over een figuur als man van 't formaat van Holwerda, zich in zijn conclusie vergist. Maar zich vergissen is toch nog wat anders als wat de heer van R. in zijn „Weekend” van 13 Mei ten beste geeft.

Toch is dit niet het allerergste. Het allerergste is, dat dit artikel komt uit de pen van de hoofdredacteur van de Nieuwe Provinciale Groninger Courant. Zo iemand wil het christenvolk toch met gezag voorlichten!

Welnu: de gevolgen van zulk een voorlichting als hier gegeven werd, die moeten we vrezen. De heer van R. wil de gevolgen van Holwerda's zienswijze kerven, zegt hij. Maar het verdrietige is, dat te vrezen staat, dat de gevolgen van van Rullers voorlichting niet te keren zijn. Want het eenvoudige volk wordt door zulk een „Weekend” kopschuw gemaakt voor iemand, die heel eenvoudig doorgegaan is met tegen het voortgaande kerkbederf profetisch zijn stem te verheffen „hoe of hij dan ook kwam te staan”. Hoe Holwerda daardoor kwam te staan? Wel, daarvan levert het „Weekend” van de heer van Ruller wel een droevig bewijs. Dat „Weekend” bewijst daardoor voor

de zoveelste maal het derailllement van veel, wat zich onder ons aandient als Christelijke pers.

J. P. v. d. STOEL Jr.

* * Orgelfonds-Ereschuld

Een niet onbelangrijke na-oogst is op de laatste verantwoording gevolgd, n.l. van Zr A. S. te G. f 5.— („Uit liefde en dankbaarheid voor Prof. Schilder”); van E. S. te E. f 2.—; Fam. T. W. P. te A. f 2.50; van A. te R. f 2.50; van H. v. M. te M. f 2.50; van de Geref. Mannenver. te F. f 2.50; van H. B. te N. A. f 2.50; van W. P. M. te V. f 1.—; als opbrengst van een collecte op de gemeentevergadering te Heemstede, gewijd aan de nagedachtenis van Prof. Schilder f 23.—; van Zr J. K. de R. te O. f 2.—; van S. D. te A. f 1.—; van J. Z. te L. f 10.—; van A. v. N. als opbrengst van een muziekavond te Amsterdam f 32.—; door bemiddeling van student B. f 1.— van Zr D. C. te A.-C.; van Zr J. O. te H. f 5.—; per brief uit 's-H. f 2.50 zonder vermelding van naam; van E. R., K.E. f 3.50; per brief van T. v. G. P. te V. f 2.50 (zeer veel dank voor de hartelijke brief,

Dr PAUL TOURNIER,

Christelijke geneeskunst en

We zagen reeds, dat Tournier vaak op heel vreemde wijze omspringt met de Schrift. De ene keer schrijft hij: „Alleen de Bijbel geeft ons het juiste antwoord op het onbegrijpelijke mysterie van het lijden” (R. T., 146); maar een andere keer schrijft hij: „De geest van dogmatisme neemt de overhand, wanneer ik al mijn zekerheid inzake de leer ontleen aan de Bijbelse openbaring” (T. G., 122). Weer een andere keer verpsychologiseert hij een heel Bijbelgedeelte, zodat er van het eigenlijke Schriftgegeven niets meer overblijft. Tournier voelt zich, we zagen dit reeds herhaaldelijk, sterk aangetrokken tot psychologie en psychiatrie. Maar hoor toch eens wat hij van 1 Kon. 18 maakt: „De profeet Elia werd in een tijd van grote droogte, door een verterende ijver aangegrepen. Hij stortte zich in een vermetel en gevaarlijk avontuur, en trotseerde de politieke en geestelijke machthebbers. Hij zei ieder onverbloemd de waarheid en verrichtte wonderen. Er kwam echter een dag, waarop hij het nutteloze van dit ganse drijven moest erkennen en in de eenzaamheid van de woestijn maakte hij een ontzettende crisis door..... Innerlijk veranderd keerde hij in de samenleving terug en vond dadelijk een medewerker. Voortaan stond hij niet meer alleen tegenover de boze wereld. Hij had de geest van avontuur behouden; maar de geest van oppositie, waardoor hij vroeger meer een werktuig van verdeeldheid dan van eenheid was geweest, had hij verloren” (T. G., 247). Ik zal in deze beschouwing niet alle krommigheden trachten recht te zetten. Ik wijs alleen maar op het volgende: uit 1 Kon. 18 blijkt duidelijk, dat niet Elia zelf zich in een „avontuur” stortte, maar dat Góð tot Elia sprak: „Ga heen, vertoon u aan Achab; want Ik zal regen geven op de aardbodem!” Wat Elia deed was dus helemaal geen „drijven” en zeker geen „nutteloos drijven”; want in vs 48 lezen we: „en de hand des Heren was over Elia”, n.l. toen, toen hij de Baals-priesters uitgerooid had en de regen in aantocht was. Wat Tournier verder als verbetering in Elia opmerkt, zijn tocht naar de Horeb, was juist zijn zwakte, zijn zonde! En als Tournier verder opmerkt: „Innerlijk veranderd keerde hij in de samenleving terug”, dan zeggen we: zeker, hij was zijn zwakte weer te boven en de „verterende ijver” had hem weer aangegrepen; hij keerde in de samenleving terug als..... de oude Elia van de Karmel! Met dezelfde geest, welke geest er nooit één van verdeeldheid of oppositie geweest was; want, wie als Elia, oproept tot de dienst aan de levende God, is daarin altijd werktuig van werkelijke eenheid en nooit van verdeeldheid!

Tournier staat dan ook geheel on-Bijbels tegenover de geestelijke stromingen van deze en van vroegere tijden. En voor een zoeken van de ware kerk naar Schrift en Belijdenis kan men bij hem helemaal niet terecht. Hij schrijft toch maar: „De een komt binnen het kader der Rooms-Katholieke Kerk tot een levende geloofservaring. Hij heeft ondervonden welk een grote waarde het heeft, als men z'n persoonlijke kritiek tegenover het eeuwenoude gezag der Kerk laat varen en zich eerbiedig aan haar leer onderwerpt” (T. G., 118). „Een ander heeft binnen de grenzen van het Protestantisme de bevrijdende kracht ervaren van de openheid in het godsdienstig leven”; „een derde heeft een persoonlijke ervaring beleefd door hetgeen Christian Science predikt”; „weer een ander heeft door de Oxford Groep de betekenis ervaren van het stille tijd houden en het zich volledig uitspreken over je leven tegenover een vriend”. „Nog een ander heeft iets groots ervaren door het lezen van de geschriften der Indische wijzen”; „een ander daarentegen heeft de bevrijding gevonden door een persoonlijke ontmoeting met Christus en door Hem in het geloof als zijn God te erkennen” (T. G., 119). Als men dit zo leest, is men allicht geneigd te vragen: stelt Tournier al deze rich-

ten nu volkomen op één lijn? Is het zijn mening, dat er geen objectieve en geopenbaarde waarheid is?

Tournier antwoordt: „Ik geloof van niet” (T. G., 120). Hij acht al die richtingen dus niet van volkomen gelijke waardij. De Bijbel heeft echter wel een waarde voor Tournier, als het erom gaat uit te maken, welke richting het wel en welke het niet bij het rechte eind heeft. En van een geheel on-Bijbelse „Christus” zegt hij tenslotte: „Christus is de enige, uitsluitende en volkomen incarnatie van de waarheid, de enige weg, het enige, ware leven; en toch plegen wij verraad tegen de geest van Zijn liefde, als wij er een scheidsmuur van maken tussen Boeddhisten, Joden of Mohammedanen en onszelf. Hij is onze enige Meester en Leraar, en toch kunnen wij, zonder Hem te verloochenen, met vrucht in de leer gaan bij de Griekse denkers, bij de Indische wijzen, bij de Chinese filosofen of bij het oude Egypte met zijn gewijde teksten” (T. G., 132).

Tournier noemt dus wel telkens de naam van Christus, maar hij belijdt niet de Christus-der-Schriften! En hij zegt wel Hem te dienen en Hem niet te verloochenen; maar hij houdt geen rekening met wat Christus Zelf eenmaal gezegd heeft: „niemand kan twee heren dienen; want of hij zal de ene haten en de andere liefhebben; of hij zal de ene aanhangen en de andere verachten” (Luc. 16:13).

Onder „kerk” verstaat Tournier dan ook elke vergadering, die zich maar liefst „kerk” te noemen. Ook de Roomse. Zo vertelt hij bv. van een vriendin van zijn vrouw: „En aangezien zij Rooms-Katholiek was, drong mijn vrouw er bij haar op aan, dat zij naar de biecht zou gaan om er volgens het gebruik van haar Kerk alles, wat zij haar nu verteld had, te belijden en om absolutie te vragen” (R. T., 129). Ik vraag: is zulk een raad bijbels? Ik vraag verder: wat zou Calvijn zeggen, als hij deze raad van zijn 20ste eeuwse Geneefse nazaat nog eens kon beoordelen? Ik vraag ten slotte: hebben onze voorouders hiervoor in de 16e eeuw de brandstapel moeten beklimmen?.....

VAKWETENSCHAP EN PRACTIJK

Buchman-beweging (IX, slot)

Ik wil nog even terugkomen op die „openbaringen” en „opdrachten”, die mensen, die bereid zijn naar God te luisteren, in „stille tijd” van Hem zouden ontvangen. Hierbij gebeuren soms wonderlijke dingen. En juist dat wonderlijke doet sommige mensen vragen: maar is hier niet inderdaad God bezig Zijn wil bekend te maken? Ik denk b.v. aan die meneer, die de „opdracht” kreeg om met een meisje te trouwen; en een meisje, dat hem helemaal onverschillig was; wier taal hij niet eens sprak! Maar..... dat meisje kreeg t e r z e l f d e r tijd, toen zij „stil was voor God”, en zonder dat zij op dat moment bevroeden kon, wat die man wedervoer, d e z e l f d e „opdracht”. Ik denk aan een ander verhaal van Tournier, het verhaal van die ongetrouwde onderwijzeres, die aan de drank geraakt was. Waaróm was zij aan het drinken gegaan? „Tot tweemaal toe”, zo zegt Tournier, „hadden wij een lang gesprek samen, doch zonder resultaat. Ik was nogal ontmoedigd. Ik had het idee, dat ik haar een derde keer moest laten komen en bereidde mij op dit laatste onderhoud voor door ruim een uur stil te zijn voor God. Ik voelde mij niet op mijn gemak, want ik zag niets bepaalds. Zij kwam bij mij en na een onderhoud van een half uur bevonden wij ons nog steeds in een totale onzekerheid. Ik ste'de haar toen voor, om samen stil te zijn voor God. In de stilte kwam een woord heel sterk in mijn gedachten. Ik zei het haar: het was „uw moeder”. Wij hadden nog nooit over haar gesproken. Zij bleek zeer verbaasd te zijn en vertelde mij, dat haar moeder een bijzonder brave vrouw was, wie zij hoegenaamd niets te verwijten had. Toen was het afgelopen; wij namen afscheid van elkaar. Ik was erg teleurgesteld. Maar die avond zelf nog belde zij

mij op. „Hoe deed, voeg aflicp was aeling held mijn moed braaf, gelc tegenover was gewor om weg te haar buurt was de Ati van mijn r morele kle gaan dri moeder alles verp mijn hartis Vreemd, Nu gelo parapsych telepa wij deze v de zaak. ME gronden on geleden zis kennen, di nog niet v staaf, die pers aantr Wi moe passen de te zoeken, te geven. go dan ces derziendhe weet wél, c zijn; en da Zijn schep tekraacht o De persc nende en lijke struc verwonder feer” vers voorkomn Maar..... zen heel a r i n g e r Bovendie niet met a In het lau tussen telkenen ca dien het m 13:22). In het l werkelijke

Ik wil z besluiten. Natuurlijk aanleiding Therapie” te vertelle Het essc deld, En mijn we beslist. Tournier recht kom volgens Pa de' is! Leiden,

Amice f Wie de ze ziet in dat het hu die de vri Maar nu toe hun be hier deze de dag, an De dominé heid toch

Welnu, niet bevro oorlog me kent?

Wie zou Europa k Twee an te worden humanistis kerk hun

Is werel van vrede wordte: vre listische d tieke partij waartijk b

Is werel van vrede wordte: vre listische d tieke partij waartijk b

Is werel van vrede wordte: vre listische d tieke partij waartijk b

Is werel van vrede wordte: vre listische d tieke partij waartijk b

Is werel van vrede wordte: vre listische d tieke partij waartijk b

Is werel van vrede wordte: vre listische d tieke partij waartijk b

Is werel van vrede wordte: vre listische d tieke partij waartijk b

Is werel van vrede wordte: vre listische d tieke partij waartijk b

Is werel van vrede wordte: vre listische d tieke partij waartijk b

Is werel van vrede wordte: vre listische d tieke partij waartijk b